

СУДОУСТРІЙ, АДВОКАТУРА, ПРОКУРАТУРА

Марина Миколаївна СТЕФАНЧУК,
кандидат юридичних наук,
докторант Національної академії прокуратури України (м. Київ),
m.stefanchuk@gmail.com

УДК 343.163

ДО ПОНЯТТЯ ІНТЕРЕСУ ЯК ОБ'ЄКТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОКУРАТУРОЮ ФУНКЦІЇ ПРЕДСТАВНИЦТВА

Досліджено ознаки та виділено поняття інтересу як об'єкта реалізації прокуратурою функції представництва інтересів громадянина або держави у суді. Проаналізовано питання об'єктивної та суб'єктивної сторони інтересу. Виокремлено основні концепти у розумінні терміно-поняття «інтерес» у праві в цілому та в контексті об'єкта реалізації прокуратурою функції представництва зокрема: 1) інтерес за своєю природою є об'єктивно-суб'єктивною категорією, яка поєднує в собі реальні обставини дійсності, що можуть зазнати динамічних змін у результаті поведінки суб'єкта; 2) в основі інтересу завжди лежить потреба, яка у результаті свого усвідомлення суб'єктом потенційно може «запустити» правовий механізм, спрямований на її реалізацію (задоволення); 3) рушійним моментом задоволення інтересу є мотив, який призводить інтерес у динамічний стан; 4) реалізація інтересу відбувається через юридичну діяльність суб'єкта — носія цього інтересу та/або суб'єкта, який вповноважений на таку діяльність, у результаті чого він бере участь у відповідних правовідносинах. У результаті дослідження запропоновано під поняттям «інтерес» розуміти таку, що об'єктивно існує, закріплену в нормах права та усвідомлену потребу, яка віднаходить свою реалізацію (здійснення) у вмотивованій юридичній діяльності. Внаслідок цього виникають, змінюються, припиняються,

призупиняються, поновлюються відповідні правові відносини.

Ключові слова: інтерес, об'єкт, представництво прокуратурою інтересів.

Важливе значення у будь-якій діяльності відіграє чітке визначення та розуміння об'єкта. У загальному філософському розумінні під поняттям «об'єкт» (від. пізньолат. *objectum* — предмет, від лат. *objicio* — кидаю вперед, протиставляю) розуміють те, що протистоїть суб'єкту в його предметно-практичній та пізнавальній діяльності. При цьому об'єкт не просто тотожний об'єктивній реальності, а виступає як така її частина, що знаходиться у взаємодії з суб'єктом. До того ж саме виділення об'єкта пізнання здійснюється за допомогою форм практичної та пізнавальної діяльності, що напрацьовані суспільством та відображають властивості об'єктивної реальності [1, с. 453]. Екстраполюючи зазначене розуміння терміно-поняття «об'єкт» на такий вид діяльності, як представництво прокурором інтересів громадянина або держави у суді, ми можемо дійти висновку: таке, на що спрямована практична та теоретична діяльність суб'єкта, який його пізнає, є *інтерес*, щодо якого виникає прокурорська юридична діяльність з представництва.

Хоча заради справедливості слід відмітити, що не всі науковці вважають: інтерес є об'єктом юридичної діяльності прокурора щодо реалізації функції представництва в суді. Дехто вбачає за ним правову природу предмета [2], дехто вважає, що об'єктом прокурорського представництва є не інтерес, а права та свободи [3] тощо. Тому для повного розуміння цього питання ми повинні розглянути інтерес у праві, а також які із правових інтересів можуть складати об'єкт представницької діяльності прокурора.

Розглядаючи категорію інтересу (від лат. *interest* — має значення, важливо), слід відмітити, що це є, мабуть, однією з найбільш складних та неоднозначних філософських категорій. Так, у найбільш загальному філософському розумінні терміно-поняття «інтерес» значить реальну причину соціальних дій, подій, звершень, що стоїть за безпосередніми спонуканнями — мотивами, помислами, ідеями тощо — тих, що беруть участь у цих діях індивідів, соціальних груп, класів [1, с. 213].

Водночас якщо досліджувати історичний розвиток філософського вчення про інтерес, то слід відмітити, що він пройшов декілька важливих етапів. Так, французькі філософи-матеріалісти XVIII ст. (Ж. А. Гельвецій, П. А. Гольбах, Д. Дідро та ін.) відводили інтересу доволі важливе суспільне значення, намагаючись надати йому ознак реальної підстави існуючої моралі, політики, суспільного ладу в цілому. Як зазначав Ж. А. Гельвецій: «Якщо фізичний світ підпорядковується закону руху, то світ духовний не меншою мірою підпорядковується закону інтересу. На землі інтерес є всесильним чарівником, що змінює в очах усіх істот вигляд будь-якого предмета» [4, с. 34]. У свою чергу, Д. Дідро теж вбачав за категорією інтересу ознаку потрібності: «Коли ведуть мову про інтерес індивідуума, класу, нації — «мій інтерес», «інтерес держави», «його інтерес», «їх інтерес» — це слово означає щось потрібне чи корисне для держави, для особи, для мене тощо» [5, с. 352]. Однак суттєвим мінусом

такого підходу було те, що французькі матеріалісти не вийшли за рамки ідеалістичного розуміння суспільного життя, оскільки соціальний інтерес розглядався ними як проста сукупність індивідуальних інтересів, а сам індивідуальний інтерес вони виводили із чуттєвої природи людини, яка у цілому залишалась незмінною [1, с. 213–214].

Деякий інший імпульс у розумінні філософської категорії «інтерес» був наданий у працях німецьких вчених (І. Канта, Г. В. Ф. Гегеля та ін.). Так, на їхню думку, інтерес не можна зводити лише до чуттєвості та натуральної природи людини. Зокрема, як зазначав Г. В. Ф. Гегель: «Найближчий розгляд історії переконує нас у тому, що дії людей витікають із їх потреб, їх пристрастей, їх інтересів ... і лише вони відіграють головну роль» [6, с. 20]. Продовжуючи далі, вчений підкреслює, що люди «... досягають задоволення своїх інтересів, але завдяки цьому здійснюється і ще дещо більше, дещо таке, що приховано міститься в них, але не усвідомлювалось ними та не входило до їх намірів» [6, с. 27]. І це «більше», цей «залишок» він вбачав у певній абсолютній ідеї, яка реалізується у суспільстві через нескінченне різноманіття потреб та інтересів.

Водночас, ми не маємо на меті розглядати всі існуючі філософські підходи та бачення щодо розуміння категорії «інтерес», тим паче, що вони ретельно були проаналізовані в багатьох наукових працях [7, с. 22–60; 8]. Ми також усвідомлюємо і той факт, що категорія «інтерес» була предметом дослідження багатьох соціальних наук, кожен із дослідників якої намагався надати їй саме тих, притаманних відповідній науці ознак та характеристик (філології, психології, педагогіки, економіки, соціології, політології тощо). І від цього, як не парадоксально це звучить, категорія інтересу як міждисциплінарна категорія суттєво розвивається. Відмітив це свого часу і відомий американський психолог Артур Ребер, який зазначив: «Інтерес. Один з тих термінів, який залишився непоміченим... Його значення доволі вільне, і водночас цей термін вживається для позначення всіх наступних понять: увага, цікавість, мотивація, зосередженість, занепокоєність, цілеспрямованість, обізнаність та бажання. Більшість авторів просто слідує за інтуїцією при його використанні; його складно вжити неправильно» [9, с. 321]. Тому наше завдання, яке ми вбачаємо у межах цього наукового дослідження, — проаналізувати категорію інтересу з точки зору права, а в першу чергу, з огляду на роль і значення інтересу як об'єкта реалізації функції представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.

Однак перед тим, як розпочати розгляд, ми все ж зупинимось на одному важливому методологічному моменті, який стосується того, яким чином слід розглядати категорію «інтерес» — як моносемантичну чи полісемантичну?

Так, у юридичній науці існує точка зору, що для дослідження категорії «інтерес» в праві слід обрати не множину його виявів у різних науках, а «єдиний інтерес». Так, наприклад, І. В. Першина вважає, що «... потрібно єдине бачення того, що є інтерес. Інтерес, що реально існує, єдиний у всьому своєму різноманітті проявів та тлумачень. Відповідно до цього і повинно бути досягнуто єдине його розуміння» [8, с. 47].

Водночас, сприймаючи важливість виділення загальних ознак категорії «інтерес», ми все ж вважаємо, що її детальне вивчення не можливе без визначення основних сторін, які їй притаманні.

Саме тому переважна більшість авторів все ж таки розглядає цю категорію з точки зору полісемантичного підходу. Попри єдність такого розуміння, підхід до вирішення питання про кількість таких сторін різниться. Так, ученими висловлюється думка, що термін «інтерес» застосовується в розумінні двох різних, хоча й взаємопов'язаних явищ: інтересу як явища суспільного буття людей («об'єктивного інтересу») та інтересу як явища їх свідомості («суб'єктивного інтересу»). При цьому в об'єктивному розумінні інтерес відображає те, що об'єктивно сприяє закріпленню та позитивній зміні соціального становища суб'єкта суспільних відносин, що забезпечує взаємозалежність та відповідність між поняттям «інтерес» та «потреба». Однак, якщо потреба відображає об'єктивну необхідність тих чи інших дій, що спрямовані на забезпечення існування суб'єкта, то об'єктивний інтерес фіксує ті заходи, здійснення яких веде до задоволення потреб та тим самим до реалізації цієї необхідності. І саме такий інтерес визнається об'єктом правової охорони. У свою чергу, суб'єктивний інтерес не є і не може бути таким [10, с. 12–13].

Інші автори, погоджуючись концептуально із таким підходом, вважають, що можливих варіацій розуміння категорії інтерес є більше, включаючи сюди розуміння:

- 1) інтересу як явища виключно об'єктивного, що повністю стосується сфери суспільного буття, і навіть усвідомлення його суб'єктом не робить його інтересом у суб'єктивному розумінні, і навіть його елементом;
- 2) інтересу як явища виключно суб'єктивного, і його пошук за межами свідомості немає сенсу;
- 3) існування двох рядів інтересів — об'єктивних та суб'єктивних, що є повністю відмінними та не зводяться один до одного;
- 4) інтересу як єдності суб'єктивного та об'єктивного [8, с. 61].

Аналіз наведених вище підходів спонукає нас до розуміння інтересу як поєднання його об'єктивного та суб'єктивного начал, адже враховуючи те, що в контексті нашого дослідження ми розглядаємо інтерес як об'єкт юридичної діяльності, то саме діяльність є тим місточком, який поєднує об'єктивні інтереси та усвідомлене людське «я». Як правильно зазначав Г. В. Ф. Гегель: «Зазвичай вважають, що суб'єктивне та об'єктивне твердо протистоять одне одному. Однак це не так, оскільки вони радше переходять один в одного» [11, с. 87]. Саме тому для подальшого розгляду поняття «інтерес» ми будемо виходити із його об'єктивно-суб'єктивного розуміння як поєднання волі, мотивації, розуму, чуття із об'єктивними обставинами справи.

Одним із перших, хто підняв поняття «інтерес» на рівень процесів правотворення, був римський юрист Ульпіан, який вперше запропонував розглядати інтерес як підставу для розподілу приватного та публічного права. Коментуючи такий підхід, що був обраний Ульпіаном, деякі науковці зазначають: «З точки зору цього визначення, що кладе в основу поділу зміст норми, тобто відмінність у охоронюваних правом інтересах,

під публічним правом слід розуміти ті норми права, які безпосередньо охороняють інтереси держави ...» [12, с. 4].

Найпотужніший вклад у розвиток вчення про правовий інтерес, безумовно, здійснив Рудольф фон Ієринг. Формуючи свою теорію правового інтересу, він створював доктринальну протипануючу пануючій на той час історичній та природній школам права. Він вважав, що в основі розвитку суспільства, держави та права є інтерес. Саме інтерес, на думку Р. ф. Ієринга, вказує на відчуття залежності від життя. Інтерес є сутністю життєвої вимоги у широкому сенсі [13, с. 8–9]. У розвиток цієї думки деякі науковці зазначали, що право є продуктом людської діяльності, що приводиться до руху матеріальними засадами, життєвою необхідністю та тиском обставин, керується мотивами доцільності [14, с. 117]. При цьому, як зазначають інші науковці: «Увага Р. ф. Ієринга до життєвих обставин, що обумовлюють виникнення та реалізацію прав, не означає заперечення ним нормативності права. Він підкреслює принципову недостатність вивчення права лише з позицій традиційного догматизму, поза зв'язком із метою та завданнями... Юриспруденція, на його думку, є практичним мистецтвом, завдання якого полягає у тому, щоб отримувати практичні положення та рішення, які є придатними та зручними для застосування у судовій практиці для кращої охорони відповідних інтересів» [8, с. 19].

На сторінках вітчизняної літератури питання теорії правового інтересу широко розкривалось як у дореволюційний [15–20], так і у радянський період [21–32]. Сьогодні також спостерігається певне піднесення наукового інтересу до цього питання серед науковців-юристів як в Україні [33–44], так і за її межами [45–54]. У роботі ми утримаємось від детального аналізу цих підходів, зазначивши, що всі вони були обумовлені домінуючим на той час філософсько-правовим підходом та існуючим політико-соціальним устроєм. Водночас вказаний аналіз існуючих підходів дає нам підстави зробити деякі висновки (концепти) щодо розуміння терміно-поняття «інтерес» як об'єкта, на який спрямована правова діяльність.

1. Інтерес за своєю природою є *об'єктивно-суб'єктивною категорією*, яка поєднує в собі реальні обставини дійсності, що можуть зазнати динамічних змін у результаті певної поведінки (дії або бездіяльності) суб'єкта.

2. В основі інтересу завжди лежить *потреба*, яка в результаті свого усвідомлення суб'єктом потенційно може «запустити» правовий механізм, спрямований на її реалізацію (задоволення). У сучасній юридичній літературі висловлена думка, що все ж таки в основі інтересу лежить «усвідомлене суб'єктом права домагання» [7, с. 8]. Сприймаючи такий підхід у цілому, ми все ж таки переконані, що основою такого «домагання» є усвідомлена потреба суб'єкта — носія цього інтересу. При цьому слід зазначити, що перелік потреб суб'єкта є доволі строкатим¹, однак, оскільки ми маємо справу із правом, як явищем соціальним, то і потреба, на

¹ Одним із перших дослідників, який здійснив спробу систематизувати людські потреби, був Абрахам Маслоу, який вибудував відому піраміду потреб, куди входили фізіологічні потреби, потреби безпеки, потреби кохання (належності до чого небудь), потреби поваги, потреби самопізнання, потреби естетичні та потреби самоактуалізації [58].

задоволення якої спрямована юридична діяльність, також переважно повинна мати соціальний характер. Крім цього, така потреба, з огляду на її відображення у нормах права, *має нормативно-закріпленний характер*.

3. Рушійним моментом задоволення інтересу є *мотив*. Як зазначається в літературі, традиційно під мотивом розуміють все, що складає так звані внутрішні сили поведінки, те, що динамізує, та те, що за визначенням може наштотхнутись на перешкоду [56, с. 431]. Тобто мотив відіграє для реалізації інтересу функцію «спускового гачка», який призводить інтерес у динамічний стан.

4. Реалізація інтересу відбувається *через юридичну діяльність суб'єкта — носія цього інтересу та/або суб'єкта, який вповноважений на таку діяльність*. Хоча в юридичній доктрині немає єдиної точки зору щодо місця та ролі юридичної діяльності в частині реалізації інтересу в праві. Так, одні науковці стоять на позиції, що до структури інтересу включається і саме поняття діяльності [57, с. 30]. У той же час інші автори, підкреслюючи важливість діяльності для інтересу, все ж таки не зміщують ці поняття. Так, А. Т. Ханіпов вважає, що інтерес існує лише в діяльності та для діяльності, однак підстав для того, щоб вважати момент діяльності структурним моментом інтересу, він не вбачає, обґрунтовуючи це тим, що в іншому разі до структури інтересу слід було б включити всі елементи суспільних відносин, що суттєво б ускладнило шлях пошуку специфічної природи інтересу та його місця у структурі діяльності та в системі суспільних відносин [58, с. 91]. Ще одні автори вважають, що діяльність є нічим іншим, як способом вираження інтересу [8, с. 74]. Методологічна помилка цієї позиції, на нашу думку, полягає в тому, що автор на перше місце ставить питання «вираження», тобто «зазначення» інтересу», тоді як для інтересу більш важливим є його реалізація (задоволення). Саме заради реалізації (задоволення) інтересу і «запускається» весь правовий механізм. З огляду на це, ми вбачаємо у юридичній діяльності якість динамічної складової, спрямованої на задоволення інтересу.

5. У результаті здійснення (реалізації) інтересу суб'єкт — носій цього інтересу — бере участь у відповідних правовідносинах. При цьому слід зауважити, що ми не сприймаємо доволі поширену позицію, що сам інтерес складає суспільне відношення. Зокрема, визначаючи поняття інтересу, такої позиції дотримується С. В. Михайлов, на думку якого під поняттям юридично значущого інтересу розуміється за формою суспільне відношення, змістом якого є потреба суб'єкта [46, с. 51–52]. Ми ж вважаємо, що такий підхід є концептуально неправильним, оскільки сам інтерес навряд чи може бути суспільним відношенням, адже за своєю природою є тим, що є першопричиною та тим, що породжує або іншим чином динамізує останнє.

З огляду на все наведене вище, ми вважаємо, що під поняттям «*інтерес*» слід розуміти *таку, що об'єктивно існує, закріплену в нормах права та усвідомлену потребу, яка віднаходить свою реалізацію (здійснення) у вмотивованій юридичній діяльності, в результаті чого виникають, змінюються, припиняються, призупиняються, поновлюються відповідні правові відносини*.

Список використаних джерел

1. Философский энциклопедический словарь [Текст] / гл. ред. Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосов, С. М. Ковалев, В. Г. Панов. — М. : Сов. энцикл., 1983. — 840 с.
2. *Валюх, В.* Интересы держави як предмет представництва прокурором в суді [Текст] / В. Валюх // Право України. — 2001. — № 3. — С. 112–114.
3. *Анпілогов, О.* Права та свободи громадянина як об'єкт захисту прокурором в адміністративному судовому процесі [Текст] / О. Анпілогов // Вісник прокуратури. — 2007. — № 3. — С. 68–74.
4. *Гельвецій, К.* Об уме [Текст] : [пер. с фр.] / К. Гельвецій. — М. : Госполитиздат, 1938. — 395 с.
5. *Дидро, Д.* Избранные произведения [Текст] : [пер. с фр.] / Д. Дидро. — М. ; Л. : Худ. лит., 1951. — 411 с.
6. *Гегель, Г. В. Ф.* Сочинения [Текст] : в 14 т. : [пер. с нем.] / Г. В. Ф. Гегель. — М. ; Л. : Госполитиздат, 1935. — Т. 8. — 470 с.
7. *Венедіктова, І. В.* Захист охоронюваних законом інтересів у цивільному праві [Текст] : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Венедіктова Ірина Валентинівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2013. — 430 арк.
8. *Першина, І. В.* Интерес в праве [Текст] : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Першина Ирина Викторовна. — Н.-Новгород, 2002. — 183 л.
9. *Ребер, А.* Большой толковый психологический словарь: The Penguin [Текст] / А. Ребер ; в 2-х т. / пер. с англ. Е. Ю. Чеботарева. — М. : Вече : АСТ, 2000. — Т. 1. А–О. — 592 с.
10. *Кравченко, О. Ю.* Публичные и частные интересы в праве: политико-правовое исследование [Текст] : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Кравченко Олег Юрьевич. — Казань, 2004. — 156 л.
11. *Гегель, Г. В. Ф.* Философия права [Текст] / Г. В. Ф. Гегель ; пер. с нем. ; ред и сост. Д. А. Керимов, В. С. Нерсисянц. — М. : Мысль, 1990. — 526 с.
12. Римское частное право [Текст] : учеб. / под ред. И. Б. Новицкого, И. С. Перетерского. — М. : Юриспруденция, 2009. — 464 с.
13. *Иеринг, Р.* Борьба за право [Текст] / Р. Иеринг. — М. : Феникс, 1991. — 64 с.
14. *Новгородцев, П. И.* Историческая школа юристов [Текст] / П. И. Новгородцев. — СПб. : Лань, 1999. — 192 с.
15. *Пассек, Е. В.* Неимущественный интерес в обязательстве [Текст] / Е. В. Пассек. — Юрьев : Тип. К. Маттисена, 1893. — 217 с.
16. *Гамбаров, Ю. С.* Добровольная и безвозмездная деятельность в чужом интересе вне договорного отношения и не по предписанию закона: Общественный интерес в гражданском праве [Текст] / Ю. С. Гамбаров. — Вып. 1 — М. : Тип. А. И. Мамонтова, 1879. — 235 с.
17. *Боголепов, М. И.* Финансы, правительство и общественные интересы [Текст] / М. И. Боголепов. — СПб. : О. Н. Попова, 1907. — 334 с.
18. *Соловьев, В. С.* Сочинения [Текст] / В. С. Соловьев ; в 2-х т. — М. : Мысль, 1988. — Т. 1. — 892 с.
19. *Чичерин, Б. Н.* Избранные труды [Текст] / Б. Н. Чичерин. — СПб. : Изд-во СПбГУ, 1997. — 555 с.
20. *Трубецкой, Е. Н.* Энциклопедия права [Текст] / Е. Н. Трубецкой. — СПб. : Лань, 1999. — 224 с.
21. *Кулиев, Т. А.* Проблема интересов в социалистическом обществе [Текст] / Т. А. Кулиев. — М. : Мысль, 1967. — 180 с.

22. *Завьялов, Ю. С.* Проблема интереса в марксистской теории социалистического права [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 710 «Теория и история государства и права» / Ю. С. Завьялов. — М., 1968. — 16 с.
23. *Сабикенов, С.* Сочетание общественных и личных интересов в советском праве [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 710 «Теория и история государства и права» / С. Сабикенов. — М., 1969. — 16 с.
24. *Гражданско-правовая охрана интересов личности* [Текст] / Иоффе О. С., Поссе Е. А., Потюков А. Г. и др. ; отв. ред. Б. Б. Черепахин. — М. : Юрид. лит., 1969. — 256 с.
25. *Гукасян, Р. Е.* Проблема интереса в советском гражданском процессуальном праве [Текст] / Р. Е. Гукасян ; отв. ред. М. А. Вихут. — Саратов : Приволж. кн. изд-во, 1970. — 190 с.
26. *Степанян, В. В.* Обеспечение сочетания общественных и личных интересов в правовом регулировании социалистических общественных отношений [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история государства и права; история политических и правовых учений» / В. В. Степанян. — М., 1978. — 15 с.
27. *Шайкенов, Н. А.* Категория интереса в советском праве (право как средство реализации интересов личности) [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история государства и права ; история политических и правовых учений» / Н. А. Шайкенов. — Свердловск, 1980. — 16 с.
28. *Сиренко, В. Ф.* Теоретические проблемы формирования и реализации интересов в сфере советского государственного управления [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра юрид. наук : спец. 12.00.02 «Государственное право и управление; советское строительство; административное право; финансовое право» / В. Ф. Сиренко. — К., 1984. — 38 с.
29. *Малько, А. В.* Законные интересы советских граждан [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история государства и права; история политических и правовых учений» / А. В. Малько. — Саратов, 1985. — 20 с.
30. *Экимов, А. И.* Проблема интереса в социалистическом праве [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история государства и права; история политических и правовых учений» / А. И. Экимов. — Л., 1985. — 30 с.
31. *Сабикенов, С.* Право и социальные интересы в социалистическом обществе (теоретические проблемы взаимодействия) [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история государства и права; история политических и правовых учений» / С. Сабикенов. — Алма-Ата, 1986. — 39 с.
32. *Шайкенов, Н. А.* Правовое обеспечение интересов личности [Текст] / науч. ред.: С. С. Алексеев. — Свердловск : Изд-во Урал. ун-та, 1990. — 200 с.
33. *Руденко, М. В.* Теоретичні проблеми представництва прокуратурою інтересів держави в арбітражних судах [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура» / М. В. Руденко ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Х., 2001. — 36 с.
34. *Шпотаківська, О. В.* Суспільні та особисті інтереси у кримінальному судочинстві [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид.

- наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес і криміналістика; судова експертиза» / Національна академія внутрішніх справ України. — К., 2005. — 16 с.
35. *Підлубна, Т. М.* Право на захист цивільних прав та інтересів [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / НАН України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. — К., 2009. — 20 с.
36. *Руденко, М. М.* Організаційно-правові аспекти представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в адміністративному суді [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура» / М. М. Руденко ; Національна академія прокуратури України. — К., 2009. — 18 с.
37. *Чепис, О. І.* Інтереси в цивільному праві: сутність, місце та особливості захисту [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / О. І. Чепис ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. — Х., 2010. — 16 с.
38. *Самбор, М. А.* Інтерес в праві: загальнотеоретичні аспекти розуміння та реалізації [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; теорія політичних та правових учень» / М. А. Самбор ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. — К., 2010. — 20 с.
39. *Венедіктова, І. В.* Методологічні засади охоронюваних законом інтересів у приватному праві [Текст] : монограф. / І. В. Венедіктова. — Х. : Нове Слово, 2011. — 259 с.
40. *Клименко, О. М.* Співвідношення публічного та приватного інтересів у аспекті примусового відчуження об'єктів права приватної власності, зумовленого суспільною необхідністю (конституційно-правовий аналіз) [Текст] : монограф. / О. М. Клименко ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. — К. : Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2011. — 423 с.
41. *Андрушко, І. П.* Особливості застосування категорії «інтерес» у конституційному праві [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право; муніципальне право» / І. П. Андрушко ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. — К., 2012. — 19 с.
42. *Кубко, А. Є.* Реалізація публічних інтересів у цивільному праві України [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / А. Є. Кубко ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2012. — 18 с.
43. Представництво прокурором інтересів громадянина або держави в суді [Текст] : підруч. / [Безмашук Ю. Ю. та ін.] ; за заг. ред. Є. М. Блажівського, Р. О. Стефанчука. — К. : Нац. акад. прокуратури України, 2014. — 369 с.
44. *Гузе, К. А.* Представництво прокурором інтересів громадянина або держави в цивільному судочинстві України [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / К. А. Гузе ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. — Х., 2015. — 21 с.
45. *Шайкенов, Н. А.* Правовое обеспечение интересов личности [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра юрид. наук : спец. 12.00.01

- «Теория права и государства; история права и государства; история политических и правовых учений» / Н. А. Шайкенов. — Алма-Ата, 1992. — 46 с.
46. Михайлов, С. В. Категория интереса в российском гражданском праве [Текст] / С. В. Михайлов. — М. : Статут, 2002. — 205 с.
47. Першин, М. В. Частно-правовой интерес: понятие, правообразование, реализация [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; история правовых учений» / М. В. Першин. — Нижний Новгород, 2004. — 35 с.
48. Малько, А. В. Законные интересы как правовая категория [Текст] : монограф. / А. В. Малько, В. В. Субочев. — СПб. : Юрид. центр Пресс, 2004. — 359 с.
49. Горшунов, Д. Н. Интерес в частном праве: вопросы теории [Текст] : монограф. / под общ. ред. Ю. С. Решетова. — Казань : Изд-во Казан. ун-та, 2005. — 176 с.
50. Бураншин, Т. Ш. Государственные интересы: конституционно-правовой аспект [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституционное право; муниципальное право» / Т. Ш. Бураншин. — Челябинск, 2006. — 26 с.
51. Субочев, В. В. Теория законных интересов [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; история правовых учений» / В. В. Субочев. — Тамбов, 2009. — 57 с.
52. Кузьмина, А. В. Юридические интересы: теоретико-правовое исследование [Текст] / А. В. Кузьмина. — М. : Наука, 2011. — 334 с.
53. Горбунов, В. А. Законные интересы в конституционном праве [Текст] / В. А. Горбунов, М. С. Матейкович. — М. : Норма, Инфра-М, 2011. — 256 с.
54. Ломаев, А. Ю. Публичный интерес как правовая категория [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; история учений о праве и государстве» / А. Ю. Ломаев. — Казань, 2012. — 22 с.
55. Маслоу, А. Г. Мотивация и личность [Текст] / А. Г. Маслоу ; пер. с англ. А. М. Татлыбаевой. — СПб. : Евразия, 1999. — 478 с.
56. Леонтьев, А. Н. Лекции по общей психологии [Текст] / А. Н. Леонтьев. — М. : Смысл, 2000. — 512 с.
57. Здравомыслов, А. Г. Проблема интереса в социологической теории [Текст] / А. Г. Здравомыслов. — Л. : Изд-во ЛГУ, 1964. — 72 с.
58. Ханипов, А. Т. Интересы как форма общественных отношений [Текст] / А. Т. Ханипов. — Новосибирск : Наука, 1987. — 254 с.

*Рекомендовано до друку відділом науково-методичного забезпечення
прокурорської діяльності поза сферою кримінальної юстиції
Національної академії прокуратури України*

Надійшла до редакції 01.03.2016

Стефанчук М. М. К понятію інтереса як об'єкта реалізації прокуратурою функції представництва

Исследованы признаки и определено понятие интереса как объекта реализации прокуратурой функции представительства интересов гражданина или государства в суде. Проанализирован вопрос объективной и субъективной стороны интереса. Выделены основные концепты в понимании терминопонятия «интерес» в праве в целом и в контексте объекта реализации прокуратурой функции представительства в частности: 1) интерес по своей природе является объективно-субъективной категорией, которая сочетает в себе реальные обстоятельства действительности, которые могут динамически изменяться в результате поведения субъекта; 2) в основе интереса всегда лежит потребность, которая в результате своего осознания субъектом потенциально может «запустить» правовой механизм, направленный на ее реализацию (удовлетворение); 3) движущим моментом удовлетворения интереса является мотив, который приводит интерес в динамическое состояние; 4) реализация интереса происходит через юридическую деятельность субъекта – носителя этого интереса и/или субъекта, уполномоченный на такую деятельность, в результате чего он принимает участие в правоотношениях. В результате исследования внесено предложение под понятием «интерес» понимать объективно существующую, закреплённую в нормах права и осознанную потребность, которая находит свою реализацию (осуществление) в форме мотивированной юридической деятельности, в результате чего возникают, изменяются, прекращаются, приостанавливаются, возобновляются соответствующие правовые отношения.

Ключевые слова: интерес, объект, представительство прокуратурой интересов.

Stefanchuk, M. M. On the Concept of Interest as an Object of Realization of the Prosecutor's Office Representation Function

The features and the concept of interest are defined in the article as an object of realization of the prosecutor's office functions of representation of interests of the citizen or the state in the court. The issue of objective and subjective side of interest is analyzed. The basic concepts to understand the concept of «interest» in law and in the context of the object of realization the prosecutor's office functions of representation are separated, in particular: 1) an interest in nature is the objectively subjective category, combines the real circumstances of reality, which can dynamically change as a result of the subject's behavior; 2) the basis of interest is always a necessity, that, as a result of it's awareness of the subject, has the potential to «start» a legal mechanism aimed at its realization (satisfaction); 3) driving satisfaction point of interest is the motive that drives interest in the dynamic state; 4) realization of interest occurs through the legal activity of the subject – the carrier of interest and/or subject authorized to such activity, as a result he is involved in legal relations.

The study suggested the term “interest” to be understood as the need which objectively exists, and is fixed in the norms of law and aware of the necessity that finds its realization (implementation) in the form of a reasoned legal activity, resulting in an accrual, change, stop, suspension, renewal legal relationship.

Keywords: interest, object, prosecutor's office function of representing.

